Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (üheksas koda)

8. november 2018 *

Avalik teenistus – EKP personal – Hindamisperiood – [2015. aasta] karjääriarengu aruanne – Võimalus osaleda hindamisvestlusel koos ametiühingu esindajaga – Hindaja objektiivsuse ja erapooletuse nõuete rikkumine – Töötasu – Töötasu suurendamisest keeldumine – Tõendite vastuvõetavus – Töötaja ja tema *coach*i vaheline e-kirjavahetus ametialaseks kasutamiseks mõeldud e-postkastis – Vastutus

Kohtuasjas T-827/16,

QB, Euroopa Keskpanga töötaja, esindaja: *avocat* L. Levi,

hageja,

versus

Euroopa Keskpank (EKP), esindajad: F. von Lindeiner ja B. Ehlers, keda abistas *avocat* B. Wägenbaur,

kostja,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 50a ning EL lepingule ja EL toimimise lepingule lisatud protokolli Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja kohta artikli 36.2 alusel esitatud nõue esiteks tühistada hageja 2015. aasta hindamisaruanne ning EKP 15. detsembri 2015. aasta otsus, millega keelduti hageja töötasu suurendamisest, ning vajalikus ulatuses EKP 2. mai ja 15. septembri 2016. aasta otsused, millega jäeti vastavalt rahuldamata hageja halduskaebus ja vaie, ning teiseks hüvitada hagejale tekitatud kahju,

ÜLDKOHUS (üheksas koda),

koosseisus: koja president S. Gervasoni, kohtunikud K. Kowalik-Bańczyk ja C. Mac Eochaidh (ettekandja),

kohtusekretär: E. Coulon,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

Vaidluse taust

1 Hageja QB asus Euroopa Keskpangas (EKP) tööle 1. märtsil 2001. Tööleasumisest alates on ta töötanud mitmetel erinevatel ametikohtadel.

2 Ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. jaanuarini 2017 oli ta määratud [*konfidentsiaalne*] [1] peadirektoraadi [*konfidentsiaalne*] direktoraadi [*konfidentsiaalne*] osakonna [*konfidentsiaalne*] ametikohale.

3 Toimikust nähtub, et hageja astus mitmeid samme selleks, et teda ei määrataks [*konfidentsiaalne*] osakonnas olevale ametikohale või et ta pärast selles osakonnas olevale ametikohale määramist mujale üle viidaks. Hageja hindamisaruandes, mis käsitleb 1. septembri 2013 ja 31. augusti 2014 vahelist perioodi (edaspidi „2014. aasta hindamisaruanne“) on märgitud, et ta ei pidanud võimalikuks [*konfidentsiaalne*] osakonda jääda ning nii tema kui ka tema ülemus asusid otsima võimalusi tema institutsioonisiseseks üleviimiseks. Lisaks nähtub sellest aruandest, et [*konfidentsiaalne*] osakonna ülemus nõustus esialgu hageja töökoormust tema liikuvuse soodustamiseks teatud osas vähendama. Kuna need katsed jäid viljatuks, anti hagejale järk-järgult uusi ülesandeid, sooviga kaasata ta täielikult [*konfidentsiaalne*] osakonna töösse. Hageja esitas institutsiooni-siseseid õiguskaitsevahendeid (halduskaebuse ja hiljem vaide esitamine) kasutades 5. veebruaril 2015 halduskaebuse 2014. aasta hindamisaruande ning 2014. aasta töötasude ja lisatasude iga-aastast ülevaatamist (Annual Salary and Bonus Review, edaspidi „ASBR“) käsitleva otsuse peale.

4 Käesolev hagi puudutab ajavahemikku, mil hageja oli määratud [*konfidentsiaalne*] osakonnas olevale ametikohale ning konkreetsemalt hindamisperioodi 1. septembrist 2014 kuni 31. augustini 2015 (edaspidi „2015. aasta hindamisperiood“), mida käsitletakse 2015. aasta hindamisaruandes (edaspidi „vaidlusalune hindamisaruanne“). 2015. aasta hindamisperioodil olid [*konfidentsiaalne*] oskonnas hageja ülemusteks osakonnajuhataja asetäitja härra [*konfidentsiaalne*] (edaspidi „hindaja nr 1“) ja oskonnajuhataja proua [*konfidentsiaalne*] (edaspidi „hindaja nr 2“). Hageja töötas nende kahe isiku alluvuses kuni 15. aprillini 2015. Hageja oli 15. aprillist kuni 15. juulini 2015 lähetatud [*konfidentsiaalne*] peadirektoraadi [*konfidentsiaalne*] osakonda, kus ta töötas hr [*konfidentsiaalne*] ja selle osakonna juhataks oleva pr [*konfidentsiaalne*] („edaspidi hindaja nr 3“) alluvuses. Seejärel läks ta tagasi [*konfidentsiaalne*] osakonda.

5 Esimeseks hindajaks oleva hindaja nr 1 ja hageja vahel toimus 10. aprillil 2015 vahehindamine (edaspidi „vahehindamisvestlus“). Selle kokkusaamise protokollist nähtub, et hindaja nr 1 leidis, et hageja ei panusta kõigi oma ülesannete täitmisesse energiat ühtmoodi, märkides ära vastumeelsuse ja viivituse seonduvalt portfelliga, mis puudutas [*konfidentsiaalne*], ning täiendava aja kasutamise, ilma et seda nõutud oleks, *ad hoc* ülesandele, mis puudutas [*konfidentsiaalne*]. Hageja omalt poolt kordas oma soovi [*konfidentsiaalne*] osakonnast lahkuda ning leidis, et talle antud teatud ülesanded ei vasta tema profiilile või ei toeta tema karjääriväljavaateid ning ta ei ole teinud vahet ülesannetel, mis talle meeldivad ja muudel ülesannetel. Kõnealusest protokollist ei nähtu mingisuguseid pingeid. Hindaja nr 1 mäletas harmoonilist arutelu, ent 2015. aasta novembris väitis hageja, et vahehindamisvestlus oli tema jaoks suur stressiallikas.

6 Hageja nõustus esmalt 28. septembril 2015 kutsega 2015. aasta hindamisperioodi hindamisvestlusele, mille toimumise ajana oli hindaja nr 1 välja pakkunud 7. oktoobri 2015. Seejärel teatas hageja hindajale nr 1 oma soovist, et hindamisvestlusest võtaks koos temaga osa ametiühingu International and

1 Konfidentsiaalsed andmed kustutatud.

European Public Services Organisation (IPSO) esindaja ja toonane president M.L. Hindaja nr 1 vastas sellele taotlusele, täpsustades, et kuna kolmada isiku juuresviibimiseks ei ole õiguslikku alust, et saa ta lubada M.L-il hindamisvestluse juures viibida.

7 Hageja teatas 6. oktoobril 2015, et ei nõustu hindaja nr 1 vastusega. Tema hinnangul oli tema poolt mõned kuud varem algatatud vaidemenetlus tõendiks konfliktiolukorra kohta. Hageja arvates kuulusid kohaldamisele EKP personali teenistustingimuste ning EKP ja IPSO vahel sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandumi sätted.

8 Hindaja nr 1 juhistest hoolimata ilmus hageja 7. oktoobril 2015 hindamisvestlusele koos M.L-iga, ent otsustas lõpuks sellest kohtumisest mitte osa võtta, kuna hindaja nr 1 ei nõustunud M.L-i osalemisega.

9 Samal õhtul saatis hageja hindajale nr 3 märkused hinnangu kohta, mille viimane oli andnud tema lähetusele, tuues välja, et tema meelest olid seda hinnangut mõjutanud hindaja nr 3 ja hindaja nr 2 vahel enne lähetuse algust peetud kohatud mõttevahetused. Vaidlusaluse hindamisaruande punktis 3.3.1 on hindaja nr 3 välja toonud, et hagejale antud ülesannetega seoses oli lähetuse jooksul lahknevaid arusaamu ning hagejast ei olnud soovitud kasu.

10 Teine vestlus määrati 15. oktoobrile 2015.

11 Hageja kordas 12. oktoobril 2015 oma soovi, et hindamisvestlusel oleks temaga koos M.L. ning tõi välja, et tema hinnangul oli [*konfidentsiaalne*] osakonna ülemus selgelt mõjutanud hindaja nr 3 antud hinnangut.

12 Hindaja nr 1 kordas 13. oktoobril 2015, et hindamisvestluse mõte on selles, et see toimub kahepoolsena hindaja ja hinnatava vahel. Ta täpsustas, et M.L. asus välja selgitama, kas tema kohalolek on „suunistega“ kooskõlas ning et ta on veendunud, et jaatava vastuse korral teavitatakse teda sellest. Sellesisulise selgituse puudumisel arvestas hindaja nr 1 sellega, et 15. oktoobri 2015. aasta hindamisvestlus toimub rangelt kahepoolsena.

13 Hindamisvestluse toimumise päevaks määratud 15. oktoobril 2015 palus hageja hindajal nr 1 vestlus edasi lükata, kuni on saadud vastus personalivaldkonna eest vastutavalt EKP juhatuse liikmelt M.P-lt, kelle poole M.L. oli pöördunud seoses oma osalemisega hindamisvestlusel. Hageja tõi esile, et vahehindamisvestlusest sai tema jaoks suur stressiallikas ning et ta ei ole nõus sellist olukorda uuesti kogema.

14 Hindaja nr 1 teatas 22. oktoobril 2015 oma kavatsusest jääda neid selgitusi ootama, meenutades siiski, et hindamismenetluses on kõigi osapoolte, sealhulgas teise hindaja esitatud seisukohtade üles laadimiseks ette nähtud tähtaeg, mis lõpeb sama aasta 15. novembril.

15 E-kirjas, mille hageja saatis 3. novembril 2015 hindajale nr 1 ja mille koopia saatis ta ühele personali peadirektoraadi esindajale ning M.L-ile, kordas hageja, et vahehindamisvestlus põhjustas talle stressi. Ta tegi rea märkusi etteheidete kohta, mille hindaja nr 1 oli väidetavalt talle tema tööga seoses teinud. Ta kordas, et ei nõustu nende etteheidete ja süüdistustega ning märkis, et ta tundis end ahistatuna nagu „orkestreeritud ohvristamise“ sihtmärk ning et vastuseks tema poolt varem esitatud kaebustele ja pärast seda, kui ta oli taotlenud, et koos temaga osaleks hindamisvestlusel töötajate esindaja, püüdis [*konfidentsiaalne*] osakonna ülemus tema vastu toimikut koostada.

16 Hindaja nr 1 palus 4. novembril 2015 personali peadirektoraadi esindajal analüüsida seda asja inimressursside seisukohast.

17 Hindaja nr 1 tuletas 6. novembril 2015 hagejale meelde, et hindamismenetluse tähtaegade lõppemiseni ei ole palju aega jäänud. Ta teatas hagejale, et kui taotletud selgitust ei saabu ning hageja kahepoolsel hindamisvestlusel osaleda ei soovi, laeb ta oma hinnangu 10. novembri 2015. aasta õhtul üles, ilma hagejaga vestlemata, ning et hagejal on võimalik talle esitada faktilisi asjaolusid puudutavad märkused 11. novembril 2015, misjärel ta edastab hindamisaruande projekti hindajale nr 2.

18 Hageja ning tema ülemuste nõusolekul algatas personali peadirektoraat 10. novembril 2015 mitteametliku menetluse vaidlusaluse suhtumise ja käitumise uurimiseks (edaspidi „väärikust tööl puudutav menetlus“). E-kirjast, millega hindaja nr 1 ja hageja kutsuti selles menetluses osalema, nähtub, et see menetlus hindamismenetlust ei peatanud. Tuleb märkida, et selle menetluse kokkuvõttest, mis on tehtud 15. veebruaril 2016, ei ilmne ühtki objektiivset asjaolu, mis viitaks väärikuse riivamisele.

19 Hindaja nr 1 tegi 11. novembril 2015 ettepaneku, et hageja esitaks hindaja nr 1 poolt üles laetud hinnangu kohta oma seisukohad enne, kui hindaja 1 edastab selle hindajale nr 2, mis pidi toimuma 12. novembri 2015. aasta õhtul.

20 Hageja esitas 12. novembril 2015 oma märkused hindaja nr 1 antud hinnangule, vaidlustades selle mitmes punktis. Ta kordas, et tundis end ahistatuna, tõi veel kord esile, et ta oli „orkestreeritud ohvristamise“ sihtmärk ning kordas uuesti, et talle tundub, et tema ülemus püüab tema vastu toimikut koostada.

21 Hindaja nr 1 vastas 13. novembri 2015 e-kirjaga hagejale, et ei jaga hageja arvamust. Vorm edastati hindajale nr 2, et see lisaks sellele oma hinnangu, mida ta samal päeval tegi, tuletades hagejale meelde, et viimasel on kuni 15. detsembrini 2015 aega oma lõplike märkuste esitamiseks ja 2015. aasta hindamismenetluse lõpetamiseks.

22 Sisuliselt märkis hindaja nr 1 hindamisaruande punktis 5.1., et tehtud töö maht ja kvaliteet olid väiksemad sellest, mida võinuks [*konfidentsiaalne*] oodata. „Analüüsi“ puudutava võtmepädevusega seoses tõi ta esile, et hageja asjatundlikkus varieerus sõltuvalt ülesannetest ning märkis, et ta oleks lootnud, et hageja näitab üles suuremat iseseisvust ja pühendumist. Seonduvalt pädevusega „initsiatiiv/pühendumine“ märkis hindaja nr 1, et ühes sellises ülesannete kategoorias, mille puhul esines vajakajäämisi hageja tehtud töö mahu, kvaliteedi ja tähtaegsuse osas, ei olnud hageja piisavalt pühendunud. Mis puudutab pädevust „meeskonnatöö“, siis sedastas hindaja nr 1, et vastastikuse abistamise seisukohast vaatades ei olnud hageja panus teistega võrdne. Tema ootused, mida mainiti 2014. aasta hindamisel ja mis puudutasid hageja täielikku lõimumist [*konfidentsiaalne*] osakonnaga, ei realiseerunud. Hindaja nr 1 märkis, et järgmisel hindamisperioodil ootab ta, et hageja pingutaks rohkem, seoks oma tegevuse [*konfidentsiaalne*] osakonna tööga tervikuna ja panustaks osakonna töösse oma rollile vastavalt. Ta täpsustas ka, et hageja ülesanded ja eesmärgid jäävad üldjoontes muutumatuks.

23 Hindaja nr 2 lisas oma hinnangu vaidlusaluse hindamisaruande punkti 5.2. Ta märkis, et nõustub hindaja nr 1 antud hinnanguga. Ta leidis, et hageja oleks pidanud keskenduma portfellile, mis puudutas [*konfidentsiaalne*], mitte ülesandele, mis seondus [*konfidentsiaalne*]. Ta märkis, et hageja oli omal algatusel teinud ettepaneku aidata kaasa projektis, mis puudutas [*konfidentsiaalne*], samas kui tema ülemus oli talle sõnaselgelt teatanud, et sellega seonduvalt ei ole vaja rohkem mitte midagi teha. Seejärel tõi hindaja nr 2 esile puudujäägid paindlikkuse, algatusvõime ja meeskonnaga lõimumise ning töö kvaliteedi osas. Ta täpsustas, et ootab, et hageja parandaks oma tulemusi, panustaks osakonna töösse oma rollile vastavalt ning teeks oma mudeldamistööd talle antud ülesannete raames. Viimaks rõhutas hindaja nr 2, et hageja peaks töötama oma usinuse ja tõhususe kallal ja võiks olla ausam, kuna hageja on teatud juhtudel initsiatiivi üles näidates sageli oma juhist mööda läinud.

24 Hageja esitas 8. detsembril 2015 punktis 5.3 vaidlusaluse hindamisaruande kohta oma märkused, vaieldes vastu talle tehtud etteheidetele.

25 Vaidlusalune hindamisaruanne võeti lõplikult vastu 3. veebruaril 2016.

26 6. jaanuaril 2016 tegi hageja teatavaks, et ei nõustu kohtuma oma ülemusega selleks, et viimane saaks talle üle anda EKP otsuse, mis puudutas 2015. aasta ASBRi menetlust (edaspidi „2015. aasta ASBRi otsus“). Selle keeldumise tõttu tehti 2015. aasta ASBRi otsus talle teatavaks posti teel. Nimetatud otsuses on märgitud, et kuna kaebaja töötulemusi peeti ebapiisavaks, siis tema töötasu ei suurendata. Tema ülemus teatas talle 7. jaanuari 2016. aasta e-kirjaga, et nagu ka hindamisvestlus, kujutab 2015. aasta ASBRi otsuse teatavakstegemine endast töötaja ja ülemuse vahelist korrapärast kohtumist, millest IPSO osavõtt ei ole kohane. Hageja ülemus ütles, et on valmis hagejaga kohtuma ja talle selle otsuse tausta selgitama.

27 Hageja esitas 4. märtsil 2016 vaidlusaluse hindamisaruande ja 2015. aasta ASBRi otsuse peale halduskaebuse, mis jäeti 2. mai 2016. aasta otsusega rahuldamata.

28 Hageja esitas halduskaebuse rahuldamata jätmise otsuse peale 28. juunil 2016 vaide. Vaie jäeti EKP presidendi 15. septembri 2016. aasta otsusega rahuldamata.

Menetlus ja poolte nõuded

29 Hageja esitas käesoleva hagi, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 24. novembril 2016.

30 Saanud hagejalt Üldkohtu kodukorra artikli 66 alusel esitatud taotluse, otsustas Üldkohus 17. jaanuari 2017. aasta otsusega selle anonüümsuse taotluse rahuldada ning käesoleva kohtuotsuse avalikustatavast versioonist hageja nime välja jätta.

31 Kuna pooled ei esitanud taotlust, et korraldataks kohtuistung suuliste seisukohtade ärakuulamiseks vastavalt kodukorra artikli 106 lõikele 1, otsustas Üldkohus (üheksas koda) kodukorra artikli 106 lõike 3 alusel lahendada kohtuasja ilma menetluse suulise osata, kuna ta leidis, et tal on kohtuasja toimikus olevate dokumentide põhjal piisavalt teavet.

32 Hageja palub Üldkohtul:

– tunnistada käesolev hagi vastuvõetavaks ja põhjendatuks;

– seetõttu:

  – tühistada vaidlusalune hindamisaruanne ja 2015. aasta ASBRi otsus;

  – vajalikus ulatuses tühistada 2. mai ja 15. septembri 2016. aasta otsused, millega jäeti rahuldamata vastavalt hageja esitatud halduskaebus ja vaie;

  – mõista EKP-lt välja hüvitis mittevaralise kahju tekitamise eest summas, mis on *ex aequo et bono* hinnates 15 000 eurot;

  – mõista kohtukulud välja EKP-lt.

33 EKP palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

34 Vaidlusaluse hindamisaruande tühistamise nõuet põhjendab hageja kolme väitega, millest esimene puudutab EKP hindamise suuniste (Guide to the ECB appraisal), kaitseõiguste ja hoolitsemiskohustuse rikkumist seeläbi, et EKP ei andnud hagejale võimalust osaleda hindamisvestlusel koos ametiühingu esindajaga; teine puudutab objektiivsuse ja erapooletuse nõuete ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 41 rikkumist seeläbi, et hindaja nr 2 rääkis hageja kohta jutte, mis näitasid, et ta ei olnud võimeline oma hindaja rolli objektiivselt ja erapooletult täitma; ning kolmas puudutab ilmsed hindamisvigasid.

35 Hageja põhjendab 2015. aasta ASBRi otsuse tühistamise nõuet kahe väitega, millest esimene puudutab ASBRi otsuse aluseks oleva vaidlusaluse hindamisaruande õigusvastasust ning teine EKP dokumendis „The Annual Salary and Bonus Review" sisalduvate ASBRi käsitlevate suuniste ning põhiõiguste harta artikli 41 rikkumist, kuna 2015. aasta ASBRi otsus ei ole põhjendatud ning hagejat ei kuulatud eelnevalt ära.

36 Hageja ei esita eraldi väiteid, mis puudutaksid vastavalt halduskaebuse ja vaide rahuldamata jätmise kohta tehtud 2. mai ja 15. septembri 2016. aasta otsuste tühistamise nõudeid.

Vastavalt halduskaebuse ja vaide rahuldamata jätmise kohta tehtud 2. mai ja 15. septembri 2016. aasta otsuste tühistamise nõuded

37 Tasub märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt toovad tühistamisnõuded, mis on vormiliselt suunatud kaebuse rahuldamata jätmise otsuse peale, kaasa Üldkohtu poole pöördumise akti suhtes, mille peale kaebus on esitatud, kui neil nõuetel puudub iseseisev sisu (vt selle kohta 17. jaanuari 1989. aasta kohtuotsus Vainker *vs.* parlament, 293/87, EU:C:1989:8, punkt 8 ja 6. aprilli 2006. aasta kohtuotsus Camós Grau *vs.* komisjon, T-309/03, EU:T:2006:110, punkt 43).

38 Kuivõrd 2. mai ja 15. septembri 2016. aasta otsused, millega jäeti rahuldamata vastavalt halduskaebus ja vaie, üksnes kinnitavad vaidlusalust hindamisaruannet ja 2015. aasta ASBRi otsust, tuleb käesoleval juhul asuda seisukohale, et 2. mai ja 15. septembri 2016. aasta otsuste tühistamise nõuetel puudub iseseisev sisu ning neid nõudeid ei ole eraldiseisvalt vaja lahendada, kuigi vaidlusaluse hindamisaruande õiguspärasuse kontrollimisel tuleb arvesse võtta neis otsustes esitatud põhjendusi (vt selle kohta 9. detsembri 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Birkhoff, T-377/08 P, EU:T:2009:485, punktid 58 ja 59 ning seal viidatud kohtupraktika).

Vaidlusaluse hindamisaruande tühistamise nõue

Esimene väide, mis puudutab EKP hindamise suuniste, kaitseõiguste ja hoolitsemiskohustuse rikkumist

39 Hageja leiab, et EKP hindamise suuniseid on rikutud kolmel põhjusel, nimelt esiteks puudus väidetavalt dialoog, kuna ei toimunud hindamisvestlust, mistõttu ei olnud tagatud hageja kaitseõigused; teiseks ei märgitud vaidlusalusesse hindamisaruandesse väidetavalt olukorra parandamise meetmeid ega määratud kindlaks eesmärke, mistõttu ei olnud täidetud hoolitsemiskohustus; ning kolmandaks ei osalenud vaidlusaluse hindamisaruande koostamises väidetavalt kolmas ülemus.

40 Seonduvalt esimese väite esimese osaga, mis puudutab EKP hindamise suuniste rikkumist, dialoogi puudumist ja kaitseõiguste rikkumist, leiab hageja eeskätt, et EKP hindamise suuniste kohaselt on EKP töötajatel võimalik osaleda hindamisvestlusel koos ametiühingu esindajaga ning et keelates hagejal sellise isiku kaasamise vestlusele, ei võimaldanud hindaja nr 1 hagejale sisuliselt nimetatud suunistes ette nähtud hindamisvestlust ning rikkus tema kaitseõigusi.

41 EKP nende argumentidega ei nõustu.

42 Kõigepealt tuleb EKP hindamise suuniste õigusliku laadi kohta märkida, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kuigi suuniseid ei saa käsitada õigusnormidena, mida administratsioon on kohustatud järgima, kujutavad need endast praktikat väljendavat käitumisnormi, mida administratsioon konkreetsel juhtumil ei või eirata, esitamata võrdse kohtlemise põhimõttega kooskõlas olevaid põhjendusi. Selliseid käitumisreegleid vastu võttes ja nende avaldamisel teada andes, et ta kavatseb neid edaspidi asjasse puutuvate juhtumite suhtes kohaldada, piirab asjaomane institutsioon oma kaalutlusõigust ega saa neist normidest kõrvale kalduda ilma, et teda olenevalt olukorrast karistataks selliste õiguse üldpõhimõtete rikkumise eest nagu võrdne kohtlemine või õiguspärase ootuse kaitse. Seega ei saa välistada, et teatavatel tingimustel ja nende sisust olenevalt võivad sellised üldise ulatusega käitumisreeglid omada õiguslikke tagajärgi (vt selle kohta 18. septembri 2015. aasta kohtuotsus Wahlström *vs.* Frontex, T-653/13 P, EU:T:2015:652, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika ning 19. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Possanzini *vs.* Frontex, T-686/16 P, ei avaldata, EU:T:2017:734, punkt 43).

43 Käesoleval juhul tuleb esiteks märkida, et hageja keeldus hindamisvestlusel osalemast, kuigi EKP hindamise suuniste kohaselt oli ta selleks kohustatud. Nimetatud suunistes on sätestatud, et „hinnatavad isikud peavad osalema hindamisvestlusel ja saama ülemuselt tagasisidet“.

44 Teiseks tuleb märkida, et EKP hindamise suuniste sõnastusest tuleneb, et eelduslikult toimub hindamisvestlus üksnes hinnatava ja hindaja vahel. Suunistes on sätestatud järgmist:

„Hindamisvestlused peaksid põhimõtteliselt toimuma esimese hindaja ja hinnatava isiku vahel kahepoolsetena. Kui töö korraldus on selline, et hinnatav isik annab aru rohkem kui ühele ülemusele, kogub esimene hindaja teiste ülemuste arvamused ja lisab need vormile. Hinnatava isiku ja teiste ülemuste vahel võivad toimuda täiendavad hindamisvestlused, kui seda peetakse vajalikuks.“

45 Nagu EKP väidab, lubab sõna „põhimõtteliselt“ eristada üldreeglit ja erandit. Kuigi üldreeglina on hindamisvestlus kahepoolne, ei ole kolmanda isiku osalemine sellel välistatud. Erinevalt hageja väidetust ei tähenda see aga mingil juhul seda, et lubatav oleks IPSO esindaja osalemine. Nagu ka EKP väidab, piirduvad juhtumid, mil töötajal on õigus sellele, et temaga koos osaleb ametiühingu esindaja, teatud EKP-siseste aktide erisätetega, mis kõik seonduvad kas konfliktiolukordadega (individuaalne vaidlus, halduskontrollimenetlus, vaie või kaebus, haldusjuurdlus) või tundlike olukordadega (lepitusmenetlus, mis seondub väärikusega tööl). Need sätted on kokku võetud EKP ja IPSO vahel sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandumi „Töötajate abistamine“ punkti 3 alapunktis d. Seal nimetatud juhtumite hulgas hindamisvestlust ei ole. Käesoleval juhul ei ole vaidlust selles, et M.L. sai koos hagejaga osa võtta nendest kokkusaamistest, mis puudutasid väärikust tööl ehk menetlusest, mis on EKP ja IPSO vahel sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandumi punkti 3 alapunktis d sõnaselgelt nimetatud. Lisaks nähtub toimikust, et hageja ja hindaja nr 1 said tegelikult kasutada EKP hindamise suunistes „tõsiste probleemide või murede“ puhuks ette nähtud võimalusi, see tähendab personali peadirektoraadi ja töötajate esindaja poolset nõustamist.

46 Seda järeldust ei kõiguta hageja argument, et usaldusisiku osalemine on praktika, mida teistes institutsioonides järgitakse, ilma et see kusagil reguleeritud oleks. Esiteks ei ole hageja esitanud ühtki sellekohast tõendit. Teiseks pole tõendatud, et sellist praktikat viljeletaks väljaspool konfliktiolukordi, nagu need olukorrad, mis võivad tekkida ebapädevuse tuvastamise menetlustes või distsiplinaarmenetlustes. Samamoodi ei kõiguta seda järeldust asjaolu, et 2017. aasta jaanuaris tegi EKP hagejale ettepaneku, et hageja [*konfidentsiaalne*] silmas pidades võiks temaga koos olla erapooletu vaatleja, meditsiini- või sotsiaaltöö valdkonna konsultant.

47 Teiseks tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa hindamisaruannet lõplikult vastu võtta, kui asjasse puutuvale ametnikule ei ole pakutud võimalust olla tulemuslikult ära kuulatud, ning et hindamisaruande koostamist puudutav menetluslik rikkumine, mis seisneb ametnikuga dialoogi pidamata jätmises, on käsitatav ärakuulamisõiguse rikkumisena (vt 30. juuni 2015. aasta kohtuotsus Z *vs*. Euroopa Kohus, F-64/13, EU:F:2015:72, punkt 89 ja seal viidatud kohtupraktika).

48 Kohtupraktika kohaselt võimaldab hinnatava ja hindaja vaheline vahetu kontakt soodustada avameelset ja süvitsiminevat dialoogi, mis aitab asjaomastel isikutel esiteks täpselt hinnata nendevaheliste võimalike erimeelsuste olemust, põhjuseid ja ulatust ning teiseks jõuda parema vastastikuse mõistmiseni, ning seda enam olukorras, kus on vaja tegelda ülimalt raske isikliku olukorraga (vt 30. juuni 2015. aasta kohtuotsus, Z *vs*. Euroopa Kohus, F-64/13, EU:F:2015:72, punkt 93 ja seal viidatud kohtupraktika). Ilma hindaja ja hinnatava vahetu kontaktita ei täida hindamine täielikult oma ülesannet inimressursside juhtimise vahendina ja asjaomase isiku karjääriarengu edendamise vahendina (vt selle kohta 18. septembri 2015. aasta kohtuotsus Wahlström *vs*. Frontex, T-653/13 P, EU:T:2015:652, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).

49 Tuleb siiski tõdeda, et käesoleval juhul kutsuti hageja hindamisvestlusele kahel korral. EKP hindamise suunistes ette nähtud tähtaega tuletati talle seejärel kaks korda meelde. Personali peadirektoraat teavitas teda sellest, et väärikust tööl puudutav menetlus hindamismenetlust ei peata. Toimikust ei nähtu, et hageja oleks astunud samme selleks, et saada personalivaldkonna eest vastutavalt EKP juhatuse liikmelt kiiremini vastus seoses ametiühingu esindaja osalemisega hindamisvestlusel. Toimikust ei nähtu samuti, et hageja oleks välja pakkunud kompromissi, mille puhul ei oleks IPSO esindajat kaasatud, et lihtsustada vahetut mõttevahetust hindajaga nr 1 EKP hindamise juhises soovitatud tähtaja jooksul.

50 Niisiis tuleb asuda seisukohale, et hagejale pakuti enne vaidlustatud hindamisaruande lõpetamist võimalust olla ära kuulatud, ent ta loobus sellest.

51 Neil asjaoludel ei saa hageja vaidlusaluse hindamisaruande õiguspärasuse või hindamismenetluse vaidlustamisel tugineda sellele, et ta vältis vestlust ettekäändel, et ta kartis seda pingeliste suhete tõttu hindajaga, ega olukorrale, mille ta ise tekitas (vt selle kohta 9. veebruari 1988. aasta kohtuotsus Picciolo *vs*. komisjon, 1/87, EU:C:1988:67, punkt 24).

52 Pidades silmas käesoleva asja asjaolusid ning kõiki eespool punktides 42–51 esitatud kaalutlusi, tuleb asuda seisukohale, et keelates ametiühingu esindajal hindamisvestluse juures viibimise, ei jätnud EKP hagejat ilma EKP hindamise suunistes nimetatud hindamisvestlusest ega rikkunud seetõttu hageja kaitseõigusi.

53 Sellest järeldub, et esimese väite esimene osa tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

54 Üldkohus peab otstarbekaks järgmisena analüüsida teist väidet, mis puudutab objektiivsuse ja erapooletuse nõuete ning põhiõiguste harta artikli 41 rikkumist.

Teine väide, mis puudutab objektiivsuse ja erapooletuse nõuete ning põhiõiguste harta artikli 41 rikkumist

55 Hageja leiab sisuliselt, et vaidlusalune hindamisaruanne on õigusvastane, kuna hindaja nr 2 ei olnud väidetavalt erapooletu. Hageja viitab seejuures viimase märkustele, mis on tehtud neljas e-kirjas, mis on esitatud hagiavalduse lisa A.12 dokumentides XVII, XXV ja XXXIV ning lisas A.19 (edaspidi „vaidlustatud dokumendid“), mis näitavad, et ta ei olnud enam võimeline oma ülesannet objektiivselt ja erapooletult täitma.

56 Lühemalt leiab hageja ka, et võttes arvesse lähetuse ajal tema ülemuseks olnud hindaja nr 3 avaldusi, mida hindaja nr 2 kajastas, ei olnud hindaja nr 3, kes koostas hageja kohta samuti negatiivse hinnangu, võimeline teda objektiivselt hindama.

57 Viimaks mainib hageja pingeid hindajaga nr 1 ning väärikust tööl puudutavat menetlust ning märgib, et vaidlusalune hindamisaruanne oleks võinud olla teistsugune, kui hindaja nr 1 erapooletus oleks tagatud olnud.

58 EKP leiab, et vaidlustatud dokumendid on vastuvõetamatud ning teine väide ei ole põhjendatud.

– *Vaidlustatud dokumentide vastuvõetavus*

59 EKP jaoks on küsitav, kas vaidlustatud dokumendid on vastuvõetavad ja milliste vahenditega hageja need sai. Siiski ei taotle ta sõnaselgelt nende toimikust eemaldamist.

60 EKP hinnangul kuuluvad lisa A.12 dokumentides XVII ja XXV sisalduvad e-kirjad ülemuste vahelise tavapärase kirjavahetuse hulka, mis seondub nende juhtimisalaste tööülesannete täitmisega, ega ole avalikud. Lisa A.12 dokumendis XXXVI sisalduv e-kiri on hindaja nr 2 ja tema abikaasa vaheline konfidentsiaalne ja eraelu sfääri kuuluv kirjavahetus. Viimasena tuleb märkida, et lisas A.19 sisalduv e-kiri on hindaja nr 2 ja tema *coach*i vaheline isiklik ja konfidentsiaalne, selle teenistuse heaks toimimiseks vajalikus usaldussuhtes toimunud kirjavahetus, millest hageja ei oleks pidanud teadlik olema ja mida ta ei tohiks kasutada. EKP hinnangul on asjaolu, et keegi tundmatu oli lisas A.19 sisalduva e-kirja pannud hageja lauale – mida EKP peab väheusutavaks – selle dokumendi olemusliku konfidentsiaalsuse seisukohast tähtsusetu ega õigusta seda, et hageja seda Üldkohtus kasutab.

61 Hageja märgib, et teised dokumendid peale lisa A.19 esitas ta EKP-le juba kohtueelses menetluses ilma, et viimane selliseid küsimusi tõstatanud oleks. Ta kinnitab, et „ei ole kasutanud mingisuguseid vahendeid ega saanud […] neid e-kirju“, mis lihtsalt pandi anonüümselt tema lauale või isiklikku dokumendikappi. Ta leiab, et vaidlustatud dokumendid on olulised tõendamaks, et hindaja nr 2 ei olnud hageja suhtes oma ülesannete täitmisel nõuetekohaselt erapooletu ega objektiivne ning need on otsustava tähtsusega, kuna need on vajalikud esitatud etteheite põhjendamiseks.

62 EKP küsimus, mis puudutab vaidlustatud dokumentide vastuvõetavust, põhineb kolmel asjaolul, milleks on esiteks see, et lisa A.12 dokumentides XVII ja XXV sisalduvad e-kirjad on institutsioonisisesed, teiseks, et lisa A.12 dokumendis XXXVI ja lisas A.19 esitatud e-kirjad on konfidentsiaalsed ja isiklikud ning viimaks see, et need neli dokumenti on saadud õigusvastaselt.

63 Sellega seoses tuleb märkida, et asjaomaste dokumentide võimalik konfidentsiaalsus ja asjaolu, et need dokumendid saadi võib-olla õigusvastasel moel, ei takista põhimõtteliselt nende toimikusse jätmist. Nimelt ei ole esiteks ühtegi sätet, mis näeks sõnaselgelt ette õigusvastaselt saadud tõenditega arvestamise keelu (vt selle kohta 12. mai 2015. aasta kohtuotsus Dalli *vs.* komisjon, T-562/12, EU:T:2015:270, punkt 47; vt ka konkurentsiõigusega seoses 8. septembri 2016. aasta kohtuotsus Goldfish jt *vs.* komisjon, T-54/14, EU:T:2016:455, punktid 44 ja 76).

64 Nii ei ole hagejaks olev isik teatud olukordades pidanud tõendama, et ta sai oma hagi põhjendamiseks esitatud konfidentsiaalse dokumendi õiguspärasel viisil. Üldkohus on kaitstavate huvide kaalumisel leidnud, et tuleb hinnata, kas sellised erilised asjaolud nagu dokumendi esitamise otsustav laad vaidlustatud akti vastuvõtmise menetluse seaduspärasuse kontrollimisel (vt selle kohta 6. märtsi 2001. aasta kohtuotsus Dunnett jt *vs.* EIP, T-192/99, EU:T:2001:72, punktid 33 ja 34) või võimu kuritarvitamise tõendamisel (vt selle kohta 29. veebruari 1996. aasta kohtuotsus Lopes *vs.* Euroopa Kohus, T-280/94, EU:T:1996:28, punkt 59) õigustavad seda, et dokumenti ei jäeta toimikust välja

(8. juuli 2008. aasta kohtuotsus Franchet ja Byk *vs.* komisjon, T-48/05, EU:T:2008:257, punkt 79; 2. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Eesti *vs.* komisjon, T-324/05, EU:T:2009:381, punkt 54 ja 12. mai 2015. aasta kohtuotsus Dalli *vs.* komisjon, T-562/12, EU:T:2015:270, punkt 48).

65 Teiseks ei ole Euroopa Kohus välistanud seda, et isegi sisedokumendid võivad teatud juhtudel kohtuasja toimikus õiguspäraselt sisalduda (2. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Eesti *vs.* komisjon, T-324/05, EU:T:2009:381, punkt 55 ja 12. mai 2015. aasta kohtuotsus Dalli *vs.* komisjon, T-562/12, EU:T:2015:270, punkt 47).

66 Viimaks tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et asjaolud, mis võimaldavad jätta sisedokumendid toimikusse, on needsamad, mida võib arvestada selliste dokumentide jätmisel kohtuasja toimikusse, mis saadi võib-olla õigusvastaselt ja mida on silmas peetud eespool punktis 64 (vt selle kohta 6. märtsi 2001. aasta kohtuotsus Dunnett jt *vs.* EIP, T-192/99, EU:T:2001:72, punkt 33 ja 2. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Eesti *vs.* komisjon, T-324/05, EU:T:2009:381, punkt 56).

67 Mis puudutab tasakaalu leidmist kaitstavate huvide vahel, siis on nende vaidlustatud dokumentide tõendusväärtuse puhul, mille autentsust kahtluse alla seatud ei ole, vajalik võtta arvesse nende saamise tingimusi ja nende dokumentide sisemist, konfidentsiaalset või isiklikku laadi.

68 Kõigepealt tuleb märkida, et käesoleval juhul väidab hageja, et ei ole vaidlustatud dokumentide „saamiseks mingisuguseid vahendeid kasutanud“, vaid need lihtsalt jäeti „anonüümselt tema lauale või tema isiklikku dokumendikappi“. Kuigi EKP-le tundub see väheusutav, ei ole tõendatud, et hageja ise oleks need e-kirjad õigusvastaselt hankinud (vt selle kohta 12. mai 2015. aasta kohtuotsus Dalli *vs.* komisjon, T-562/12, EU:T:2015:270, punkt 49).

69 Liiati sedastab Üldkohus, et EKP ei ole esitanud ühtki argumenti või tõendit, mis kinnitaks nende dokumentide saamise õigusvastasust või seda, et hageja teadis, mil moel vaidlustatud dokumendid saadud on. Toimikust ei nähtu, et EKP oleks kas kohtueelse menetluse ajal või pärast käesoleva hagi esitamist alustanud mis tahes uurimist selleks, et teha kindlaks, kuidas vaidlustatud dokumendid hageja valdusesse said. Niisiis erinevad käesoleva asja asjaolud selle kohtuasja omadest, milles tehti 8. mai 2008. aasta kohtuotsus Suvikas *vs.* nõukogu (F-6/07, EU:F:2008:55). Viidatud kohtuasjas, mis puudutas valikumenetlust, alustati ohutusjuurdlust kaks päeva pärast seda, kui hageja oli oma asja uuesti läbivaatamise taotluse lisadena saatnud Euroopa Liidu nõukogule osaliselt konkursikomisjoni tööga seotud konfidentsiaalsed dokumendid. Ilmnes, et üks hageja kolleeg oli sisenenud ühe konkursikomisjoni liikme kabinetti, teinud loata koopiad dokumentidest, mis olid viimase töölaual, ja saatnud need hagejale ning et hagi ja selle lisade esitamise ajal teadis hageja, kuidas see kolleeg kõnealused dokumendid saanud oli (8. mai 2008. aasta kohtuotsus Suvikas *vs.* nõukogu, F-6/07, EU:F:2008:55, punktid 25 ja 67).

70 Üldkohus märgib siiski, et sellistel asjaoludel nagu käesolevas asjas võis hageja, nagu iga mõistlik isik, arvata, et vaidlustatud dokumendid on saadud õigusvastaselt ja kahelda, kas isik, kes need sai, on käitunud ametialaselt vastuvõetaval moel (vt selle kohta analoogia alusel 8. mai 2008. aasta kohtuotsus Suvikas *vs.* nõukogu, F-6/07, EU:F:2008:55, punkt 67).

71 Samavõrd tõsi on aga ka see, et vaidlustatud dokumentide saamise asjaolud ei ole tõendatud.

72 Järgnevalt tuleb märkida, et vaidlustatud dokumentidega soovitakse tõendada, et hindaja nr 2 ei olnud võimeline oma rolli objektiivselt ja erapooletult täitma, ning hageja hinnangul on need tema esitatud etteheite tõendamiseks vajalikud ja otsustava tähtsusega.

73 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et kuigi lisa A.12 dokumentides XVII ja XXV sisalduvad e-kirjad on laadilt sisedokumendid, ei ole välistatud nende vastuvõetavus (vt eespool punktid 63, 65 ja 66). Mis puudutab lisa A.12 dokumendis XXXVI ja lisas A.19 sisalduvaid e-kirju, siis kuigi neid saab käsitada

hindaja nr 2 isiklike ja konfidentsiaalsete dokumentidena, puudutavad need siiski vaid ametialaseid probleeme, need saadeti EKP poolt oma töötajatele kasutamiseks antud ametialasest e-postkastist ning nende teema-rida ei viita kuidagi nende isiklikule või eraelulisele laadile.

74 Tuleb märkida, et alates Lissaboni lepingu jõustumisest tuleb arvestada põhiõiguste hartaga, millel on ELL artikli 6 lõike 1 esimese lõigu kohaselt „aluslepingutega võrreldes samaväärne õigusjõud". Lisaks sellele on ELL artikli 6 lõikes 3 kinnitatud, et 4. novembril 1950 Roomas allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga (edaspidi „EIÕK") tagatud põhiõigused on liidu õiguse üldpõhimõtted.

75 Põhiõiguste harta artikli 52 lõikes 3 on täpsustatud, et hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad EIÕKga tagatud õigustele, on samad, mis neile nimetatud konventsiooniga ette on nähtud. Selle sätte selgituse kohaselt ei määratle tagatud õiguste tähendust ja ulatust üksnes EIÕK tekst, vaid muu hulgas ka Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika (22. detsembri 2010. aasta kohtuotsus DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, punkt 35).

76 On tõsi, et Euroopa Inimõiguste Kohtul oli hiljuti võimalus juhtida tähelepanu, et töökohalt saadetud e-kirjad võivad kuuluda EIÕK artikli 8 kaitsealasse (EIK 22. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Libert *vs*. Prantsusmaa, CE:ECHR:2018:0222JUD000058813, punkt 24) ning olla hõlmatud mõistetega „eraelu" ja „sõnumid". Sellest kohtuotsusest tuleneb siiski, et igasugust eraelu riivet ei saa käsitada EIÕK artikli 8 rikkumisena (vt selle kohta EIK 22. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Libert *vs*. Prantsusmaa, CE:ECHR:2018:0222JUD000058813, punktid 37, 46 ja 53).

77 Käesoleval juhul tuleb lisa A.12 dokumendis XXXVI ja lisas A.19 sisalduvate e-kirjade kohta märkida, et EKP ei ole esitanud ühtki argumenti, mis puudutaks era- ja perekonnaelu ja edastatavate sõnumite saladuse kaitset, mis on tagatud põhiõiguste harta artikliga 7, mis vastab EIÕK artikli 8 lõikele 1. Esimestele eelnimetatud e-kirjadest vaidleb ta vastu väitega, et tegemist on hindaja nr 2 ja tema abikaasa vahelise konfidentsiaalse ja eraelulise kirjavahetusega. Teisele eelnimetatud e-kirjadest vaidleb ta vastu lakoonilise väitega, et tegemist on hindaja nr 2 ja tema *coach*i vahelise isikliku ja konfidentsiaalse, selle teenistuse heaks toimimiseks vajalikus usaldussuhtes toimunud kirjavahetusega, millest hageja ei oleks pidanud teadlik olema ja mida ta ei tohiks kasutada, ning teiseks ei õigusta see, et nimetatud kirjavahetus pandi anonüümselt hageja lauale, selle kasutamist Üldkohtus.

78 Nagu eespool punktis 63 juba märgitud, ei ole liidu õiguses aga ühtegi sätet, mis näeks sõnaselgelt ette õigusvastaselt saadud tõenditega kohtumenetluses arvestamise keelu (vt selle kohta 8. septembri 2016. aasta kohtuotsus Goldfish jt *vs*. komisjon, T-54/14, EU:T:2016:455, punkt 76).

79 Viimaks ei välista ka lisa A.12 dokumendis XXXVI ja lisas A.19 sisalduvate e-kirjade konfidentsiaalne laad nende vastuvõetavust käesolevas hagimenetluses (vt ülal punktid 63, 65 ja 66).

80 Teiseks tuleb märkida, et EKP vaidleb vastu väitele, et hindaja nr 2 ei olnud erapooletu. Niisiis võivad vaidlustatud dokumendid hageja etteheidete aluseks olevaid faktilisi asjaolusid tõendada ning olla vaidlusaluse hindamisaruande õiguspärasuse hindamiseks vajalikud. Ka selle poolest erinevad käesoleva asja asjaolud selle kohtuasja omadest, milles tehti 8. mai 2008. aasta kohtuostus Suvikas *vs*. nõukogu (F-6/07, EU:F:2008:55). Viidatud kohtuasjas oli nõukogu need asjaolud, millele tuginedes hageja väitis, et valikumenetlus toimus õigusvastaselt, sõnaselgelt omaks võtnud. Üldkohus leidis niisiis, et teatud dokumendid ei olnud valikumenetluse õiguspärasuse hindamiseks vajalikud (8. mai 2008. aasta kohtuotsus Suvikas *vs*. nõukogu, F-6/07, EU:F:2008:55, punkt 68).

81 Viimaks väidab hageja, ilma et keegi talle vastu vaidleks, et muud vaidlustatud dokumendid peale lisa A.19 esitas ta EKP-le juba kohtueelses menetluses, ilma et viimasel oleks sellega seonduvalt küsimusi tekkinud. Siinkohal tuleb sedastada, et 2. mai 2016. aasta otsuses, millega jäeti rahuldamata halduskaebus, neile dokumentidele sõnaselgelt ei viidata. 15. septembri 2016. aasta otsuses, millega jäeti rahuldamata vaie, on märgitud, et hageja leiab, et vaidlusalune hindamisaruanne ei ole ilmselgelt

objektiivne, neutraalne ega erapooletu ning ta on esitanud dokumendid, mis väidetavalt tõendavad tema ülemuse kavatsust ta „karistuseks“ ametist vabastada. Nimetatud otsuses märgitakse, et vaidlusaluse hindamisaruande sisust ei nähtu kuidagi karistamise kavatsust ega võimu kuritarvitamist ning esitatud tõendid iseenesest ei võimalda asuda seisukohale, et tegu oli võimu kuritarvitamisega.

82 Võttes arvesse neid kaalutlusi ning pidades silmas käesoleva vaidluse eripära, vaidlustatud dokumentide laadi ja eespool punktides 63–66 ja 78 nimetatud kohtupraktikat, tuleb need tõendid tunnistada vastuvõetavateks.

– Objektiivsuse ja erapooletuse nõuete ning põhiõiguste harta artikli 41 rikkumist puudutava teise väite põhjendatus

83 Esiteks väidab hageja, et hindaja nr 2 tegi tema suhtes mitmel korral selliseid hinnangulisi märkusi, mis läksid kaugemale sellest, mida osakonnajuhataja ja teine hindaja oleks pidanud tegema, väljendades tema suhtes erapoolikust ja eelarvamusi. Seetõttu ei olnud tagatud subjektiivse erapooletuse nõude täitmine.

84 Hageja tugineb konkreetsemalt järgmistele asjaoludele:

– asjaolu, et oma abikaasale 16. juulil 2015 saadetud e-kirjas (lisa A.12 dokument XXXVI) hindaja nr 2:

  – avaldas, et kavatseb taotleda EKP juhatuse liikmelt „[tema] vabastamist“, nimetades tema juhtumit ebatõhususe musternäidiseks;

  – mainis asjaolu, et hageja oli vaidlustanud tema ning hindaja nr 1 varasemad otsused, mida ta pidas negatiivseks;

  – väitis, et hagejal on sedavõrd halb maine, et teda ei taha mitte ükski teenistus, isegi mitte [*konfidentsiaalne*] peadirektoraat, kuhu ta lähetatud oli, seoses segadusega (*mess*), mille ta seal korraldas;

– asjaolu, et hindaja nr 2 kasutas oma *coach*'ile 11. juunil 2015. aastal saadetud e-kirjas, mis sisaldub toimiku lisas A.19, järgmisi fraase: „pelk mõte sellest, et ta tuleb [pärast lähetust [*konfidentsiaalne*] osakonda] tagasi, ajab mu vihale (*the sheer thought of her coming back makes me angry*); „see ajab mu väga vihale“ (*it just makes me very angry*); „pean leidma viisi, kuidas vähendada tema mõju meile ja iseäranis mulle endale“ (*I have to think of ways to limit her impact on us and myself, in particular*);

– asjaolu, et hindaja nr 2 väljendas 20. märtsi 2015. aasta e-kirjas (lisa A.12 dokument XVII) tema suhtes negatiivseid hinnanguid ning märkis seal, et hindaja nr 3 olevat avaldanud, et ei soovi tema lähetamist;

– asjaolu, et hindaja nr 2 kirjutas 9. veebruari 2015. aasta e-kirjas, mis sisaldub lisa A.12 dokumendis XXV, kolmele [*konfidentsiaalne*] peadirektoraadi kõrgemale ülemusele, avaldades imestust, et hageja nimi on [*konfidentsiaalne*] projektiga seotud ametnike loetelus „võttes arvesse, et [hageja] töötulemused EKPs olid teile teada“ ([*g*]*iven that you know about* [*the applicant's*] *performance here in the Bank*) ning asjaolu, et hindaja nr 2 teatas EKP kõrgematele ülemustele väljaspool igasugust korraldatud ja läbipaistvat menetlust, et hageja töötulemused olid halvad, et tema osalemine selles projektis väärib kriitikat, et ta ei ole võimeline selles projektis osalema ning et tal ei ole oma väidetavate ebapiisavate töötulemuste tõttu õigust seal osaleda;

– asjaolu, et hindaja nr 2 ütles hageja vahehindamise protokolli puudutavas 14. aprilli 2015. aasta e-kirjas, et ta eelistaks, kui ei peaks hagejaga kohtuma, märkides nimelt, et „kokkuhoiu seisukohast rääkides, miks ma peaksin nõudma temaga vestlemist, kui me teame, et tema seisukohad on meie omadega võrreldes diametraalselt erinevad?“ (*In the spirit of economising, why should I insist on talking to her when we know that her position and our position are orthogonal*?).

85 Hageja hinnangul tuleb vaidlusaluses hindamisaruandes sisalduvaid hinnanguid vaadelda põhiõiguste harta artiklist 41 tuleneva erapooletuse nõude rikkumise kontekstis ning need hinnangud oleksid võinud olla teistsugused, kui nii hindaja nr 2 kui hindaja nr 1 erapooletus oleks olnud tagatud. Seejuures rõhutab hageja hindaja nr 2 poolt vaidlusaluse hindamisaruande punktis 5.2 tehtud teatud märkusi, mis seonduvad eeskätt järgmiste asjaoludega:

– tema väidetav ebaausus, kuna ta olevat oma ülemusest mööda läinud;

– asjaolu, et ta vaidlustas 2014. aasta hindamisaruande ja 2014. aasta ASBRi otsuse, mida hindaja nr 2 pidas takistuseks lähetamisel [*konfidentsiaalne*] peadirektoraati;

– asjaolu, et ta püüdis lükata vastutuse oma ülemusele;

– asjaolu, et tema lähetus „ebaõnnestus“;

– asjaolu, et tema töötulemused ei olnud piisavad, kuivõrd tema tegevusest oli vähem kasu kui võiks [*konfidentsiaalne*] oodata.

86 Nende kirjade saatmisega ja kolmandatele isikutele nende sisu avaldamisega ei levitanud hindaja nr 2 hageja meelest mitte üksnes hageja mainet kahjustavaid andmeid, vaid tegi seda laimaval viisil.

87 Teiseks leiab hageja, et hindaja nr 3 ei suutnud teda objektiivselt hinnata, kuna ühe vaidlustatud dokumendi kohaselt, milleks on 20. märtsi 2015. aasta e-kiri (lisa A.12 dokument XVII), oli hindaja nr 3 avaldanud, et ei soovi lähetamist, viidates ühele „juhtumile“ ajal, mil ta töötas [*konfidentsiaalne*] peadirektoraadis ning milleks oli hageja poolt ahistamiskaebuse esitamine, mis lõpuks eesmärgile ei jõudnud.

88 Kolmandaks leiab hageja, et vaidlusalune hindamisaruanne oleks võinud olla teistsugune, kui oleks olnud tagatud hindaja nr 1 erapooletus.

89 EKP leiab, et teine väide ei ole põhjendatud. Kõgepealt ei ole hageja tõendanud, et hindaja nr 2 ei olnud objektiivne ja erapooletu. Kuigi reast toimikus olevatest dokumentidest nähtub, et hageja tekitas hindajas nr 2 ja võib-olla ka hindajas nr 3 frustratsiooni, ei olnud see tingitud mitte isiklikest tunnetest, vaid hageja töötulemustega seotud tööalasest väsimusest ja tüdimusest, mis ei anna tunnistust erapooletuse ja objektiivsuse puudumisest. EKP hinnangul jäi hindaja nr 2 meeskonna eest vastutava ning oma institutsiooni hea toimimise pärast muret tundva osakonnajuhataja tegevuse piiridesse. Täites kõrgemalseisva ülemuse kohustusi, väljendas ta nii oma arvamust kui muret tema teenistuses valitsenud kahjuliku olukorra pärast. Järgnevalt leiab EKP, et isegi kui hindaja nr 2 suhtumine olnuks problemaatiline, mida see ei olnud, ei saanud tema tegevus mõjutada kaebajale antavat üldist hinnangut, kuna hindaja nr 2, olles teine hindaja, üksnes kinnitas kriitikat, mida väljendas hindaja nr 1, kelle väidetav erapooletuse puudumine ei ole tõendatud. Viimaks toetub EKP hinnangul hageja väide, et vaidlusalune hindamisaruanne oleks võinud olla teistsugune, kui teda oleks hinnanud objektiivne ja erapooletu teine hindaja, erapooletuse puudumise eeldusele ning jääb pelgalt spekulatiivseks.

90 Sissejuhatuseks tuleb esiteks märkida, et nõustuda ei saa etteheitega, mis puudutab seda, et 16. juuli 2015. aasta e-kiri, mille hindaja nr 2 saatis oma abikaasale (lisa A.12 dokument XXXVI) levitas hageja suhtes laimavat kuulujuttu. Selle etteheite kohta ei ole esitatud ühtki täpsustust, mille põhjendatust

saaks hinnata. Kõnealuses e-kirjas ei nimetata hagejat nimepidi. Liiati ei nähtu toimikust, et hindaja nr 2 oleks selle kirja saatnud muudele isikutele peale oma abikaasa, ning kohtueelses menetluses ja käesolevas kohtumenetluses esitas toimikusse selle hageja ise.

91 Teiseks, mis puudutab seda, et hindaja nr 1 ja hindaja nr 3 ei olnud väidetavalt erapooletud, siis tuleb märkida, et hageja ei ole nende etteheidete kohta esitanud mitte ühtegi esialgset tõendit ega üksikasjalikku selgitust. Hindaja nr 1 puhul piirdub hageja viitega võimalikele pingetele, erimeelsustele ja väärikust tööl puudutavale menetlusele. Hindaja nr 3 puhul teeb ta vaid üldise järelduse ühes toimikus olevas dokumendis edasi antud sõnade pinnalt. Nende faktiväidete juurde ei ole esitatud nende tõesust või tõenäolisust kinnitavaid piisavalt täpseid, objektiivseid ja omavahel haakuvaid viiteid konkreetsetele asjaoludele ega ühtki täpsustust või argumenti, mis võimaldaks hinnata nende põhjendatust (vt selle kohta 6. märtsi 2001. aasta kohtuotsus Connolly *vs.* komisjon, C-274/99 P, EU:C:2001:127, punkt 113). Sellest tulenevalt tuleb need kaks hageja poolt esitatud etteheidet põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

92 Lisaks tuleb märkida, et igasugusele hindamisele on omane see, et teatud juhtudel jõutakse järeldustele, mis ei vasta asjaomase isiku ootustele. Samuti on igasugusele meeskonna või teenistuse juhtimisele omane, et erinevate ülemuste vahel ning inimressursside teenistusega vahetatakse kas suuliselt või kirjalikult, ametlikus või mitteametlikus vormis mõtteid seonduvalt meeskonna või teenistuse toimimise ning saavutatud tulemuste ja tekkinud raskustega. Sellised järeldused ja mõttevahetused ei saa niisiis iseenesest laimavad olla.

93 Seonduvalt etteheitega, et hindaja nr 2 ei olnud erapooletu ja objektiivne, tuleb täheldada, et põhiõiguste harta artikli 41 lõike 1 kohaselt on igaühel õigus iseäranis sellele, et liidu institutsioonid käsitleksid tema küsimusi erapooletult. See erapooletuse nõue hõlmab eelkõige subjektiivset erapooletust, mis tähendab, et eelvalikukomisjoni liikmed ei tohi avaldada oma erapoolikust või isiklikke eelarvamusi, kusjuures isiklikku erapooletust eeldatakse kuni vastupidise tõendamiseni (5. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Spadafora *vs.* komisjon, T-250/16 P, ei avaldata, EU:T:2017:866, punktid 74 ja 75; vt analoogia alusel ka 13. detsembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Strack, T-197/11 P ja T-198/11 P, EU:T:2012:690, punkt 113).

94 Lisaks sellele tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, nagu pooled välja tõid, et kuigi ei ole välistatud võimalus, et erimeelsused ametniku ja tema vahetu ülemuse vahel võivad ülemuses esile kutsuda teatava ärrituse, ei tähenda see iseenesest, et ülemus ei suudaks hinnata asjaomase isiku teeneid objektiivselt. Samuti on leitud, et isegi asjaolu, et teenistuja on esitanud ahistamise kaebuse ametniku suhtes, kes peab hindama tema ametialaseid sooritusi, ei saa iseenesest – kõiki muid asjaolusid arvestamata – olla selline asjaolu, mis seab kahtluse alla selle isiku erapooletuse, kelle vastu kaebus esitati (vt 30. juuni 2015. aasta kohtuotsus Z *vs.* Euroopa Kohus, F-64/13, EU:F:2015:72, punkt 71 ja seal viidatud kohtupraktika).

95 Liiati tuleneb kohtupraktikast, et üksnes vahetute ülemuste osalemine neile alluvate töötajate tööalases tegevuses on see, mis võimaldab neil kõige adekvaatsemalt hinnata nende korralduste alusel tegutsevate isikute tegevust (vt selle kohta 30. juuni 2015. aasta kohtuotsus Z *vs.* Euroopa Kohus, F-64/13, EU:F:2015:72, punkt 72 ja seal viidatud kohtupraktika). Nõustumine argumendiga, et ei üksuse juht ega ükski ülemus sellest teenistusest, kuhu töötaja nimetatud on, ei peaks hindamismenetluses osalema, viiks olukorrani, kus töötaja tehtud töö ja tema tegevuse adekvaatne hindamine teenistuses ei oleks tagatud (vt selle kohta 30. juuni 2015. aasta kohtuotsus Z *vs.* Euroopa Kohus, F-64/13, EU:F:2015:72, punkt 72).

96 Viimaks väljendab hindamisaruanne väljakujunenud kohtupraktika kohaselt hindajate vabalt väljendatud arvamust. Sellest tulenevalt on selle aruande hinnangutele olemuslikult omane teatud subjektiivsus, nagu igasuguse isikliku arvamuse puhul (vt selle kohta 5. detsembri 2006. aasta kohtuotsus Angelidis *vs.* parlament, T-416/03, EU:T:2006:375, punkt 107 ja seal viidatud kohtupraktika).

97 Käesoleval juhul väidab hageja, et vaidlustatud dokumendid seavad vaidlusaluses hindamisaruandes sisalduvate hindaja nr 2 hinnangute erapooletuse kahtluse alla. Tuleb märkida, et vaidlustatud dokumendid puudutavad 2015. aasta veebruari ja juuli vahelist ajavahemikku, kuna viimane e-kiri on 16. juulist 2015, olles koostatud neli kuud enne seda, kui hindaja nr 2 vaidlusalusele hindamisaruandele oma arvamuse lisas.

98 On tõsi, et eespool punktis 94 viidatud kohtupraktikast tuleneb, et ametniku ja tema vahetu ülemuse vahelised erimeelsused ning viimase teatav ärritumine ei tähenda iseenesest seda, et ülemus ei suuda hinnata asjaomase isiku teeneid objektiivselt. Samuti on kohane välja tuua, et vaidlusaluses hindamisaruandes sisalduvaid hinnanguid, isegi kui need on negatiivsed, ei saa käsitada viitena sellele, et aruanne ei ole koostatud erapooletult ja objektiivselt.

99 Tuleb siiski sedastada, et vastuvõetavaks tunnistatud (vt ülal punkt 82) vaidlustatud dokumendid sisaldavad piisavalt täpseid, objektiivseid ja omavahel haakuvaid asjaolusid, mis põhjendavad seda, et hageja väide, et hindaja nr 2 ei olnud erapooletu, on tõene või tõenäoline (vt selle kohta 6. märtsi 2001. aasta kohtuotsus Connolly *vs.* komison, C-274/99 P, EU:C:2001:127, punkt 113). Seda järeldust ei muuda EKP argument, et isegi kui hindaja nr 2 suhtumine olnuks problemaatiline, mida see ei olnud, ei saanud tema tegevus mõjutada kaebajale antavat üldist hinnangut, kuna hindaja nr 2 üksnes kinnitas kriitikat, mida väljendas hindaja nr 1. Siinkohal tuleb märkida, et hindaja nr 1 erapooletus ei saa välistada järeldust, et teine hindamine oli õigusvastane, kuna hindaja nr 2 ei olnud erapooletu. Ka üheainsa hindaja tegevus võib kaasa tuua kogu hindamisaruande õigusvastasuse (vt analoogia alusel 8. mail 2008. aasta kohtuotsus Suvikas *vs.* nõukogu, F-6/07, EU:F:2008:55, punkt 97). EKPs kehtestatud hindamismenetluses on esimese hindaja ülemuseks oleva teise hindaja hinnang tagatiseks asjaomasele töötajale, kes peab saama loota selle ülemuse kogemusele je erapooletusele.

100 Kuigi käesoleval juhul jäävad hindamisaruandes hageja suhtes tehtud kommentaarid, nii negatiivsed kui need ka on, hindajale antud ulatusliku kaalutlusõiguse piiridesse ega ennekõike ületa asjaomase isiku enda suhtes halvustava või solvava kriitika läve, tuleb tõdeda, et hageja on esitanud tõendid, millest nähtub, et hindaja nr 2 väljendas hageja suhtes väga negatiivseid arvamusi mitmel korral 2015. aasta hindamisperioodi jooksul.

101 Nii küsib hindaja nr 2 kolmele [*konfidentsiaalne*] projektiga seotud EKP kõrgemale ülemusele 9. veebruaril 2015. aastal saadetud e-kirjas (lisa A.12 dokument XXV), kas nad on kursis, et hageja selles projektis osaleb, pidades silmas, et nad on teadlikud tema töötulemustest EKPs; väljendab kahetsust, et hageja seal osaleb, täpsustades, et ta „ei pea sellist nimetamist põhjendatuks“ (*I don't see the rationale behind this nomination*) ning näib tahtvat sellesse küsimusse sekkuda, paludes neil „anda teada, kelle poole selles küsimuses pöörduda“ (*Could you* […] *let me know whom to approach in this matter*?).

102 Lisaks sellele nähtuvad 20. märtsi 2015. aasta e-kirjast, mille hindaja nr 2 saatis O-le ja mille koopia ta saatis hindajale nr 1 ning mis puudutas [*konfidentsiaalne*] valdkonnaga seotud projekti (lisa A.12 dokument XVII), hindaja nr 2 pisut iroonilises toonis märkused, nagu „kahjuks teab [hindaja nr 3 hageja] kohta rohkem kui meie, kuna oli selle juhtumiga seotud mitte ainult siis, kui ta oli [*konfidentsiaalne*] peadirektoraadis, vaid ka siis, kui ta oli [*konfidentsiaalne*] peadirektoraadis“ ([*appraiser 3*] *unfortunately knows more about* [*the applicant*] *than we do because she has been involved in the case not only when she was in DG-*[*confidential*] *but also in DG-*[*confidential*]); *„de facto* ei soovi [hindaja nr 3 hagejat] oma meeskonda (üllatus, üllatus)“ (*de facto*, [*appraiser 3*] *does not really want to have* [*the applicant*] *in her team* (*surprise, surprise*)).

103 Märkused, mis sisalduvad 11. juunil 2015 hindaja nr 2 poolt oma *coach*'ile saadetud e-kirjas (lisa A.19) on veelgi negatiivsemad, kuivõrd hindaja nr 2 viitab seal oma vihale, mis tekib mõttest, et hageja tuleb pärast lähetust tagasi [*konfidentsiaalne*] osakonda; ajale ja energiale, mille hageja temalt „varastab“ ning kergendusele või ajutisele hingetõmbeajale, mille lähetusperiood talle andis („ta on lähetuses ja see annab meile nii palju täiendavat aega ja energiat, et üksnes mõte sellest, et ta tagasi tuleb, ei tekita

minus hirmu, vaid ajab vihale […] ajab lihtsalt vihale, kui palju aega ja energiat ta meilt „varastab“) (*she is on secondment and this has given us so much more additional time and energy that the sheer thought of her coming back makes me angry not scared* […] *it just makes me very angry and frustrated how much time and energy she “steals” from us*).

104 Viimaks tuleb märkida, et hindaja nr 2 poolt oma abikaasale saadetud 16. juuli 2015. aasta e-kirjas, kus on loetletud viis põhjust, miks ta soovib EKP juhatuse liikmega kohtuda ja mis puudutab „üht personaliga seotud küsimust“ (lisa A.12 dokument XXXVI), on välja toodud üks tema osakonnaga seotud näidisjuhtum sellest, kuidas töötaja tööga hakkama ei saa, mis võimaldaks käimasolevasse ebapädevuse tuvastamise menetlusesse selgust tuua ja see asi lõpuks ära lahendada. Hindaja nr 2 tõdeb, et kõnealune isik oli tema ja hindaja nr 1 peale kaevanud ning lisaks ühele kohtuasjale, mille ta viis Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtusse, ja halduskaebustele, oli see isik seotud veel muude konfliktidega. Hindaja nr 2 märgib, et kõnealuse isikuga seotud konflikte silmas pidades on teda ümber paigutatud mitmesse teise peadirektoraati, kuhu teda kahjuks jätta ei taheta ning selle isiku maine on selline, et kuhugi mujale teda ümber paigutada ei saa. Viimaks märgib hindaja nr 2, et ta kulutab ebaproportsionaalselt palju aega ja energiat (20% oma ajast) kõnealusele isikule ning üks põhjus, miks [*konfidentsiaalne*] osakond on viimasel kolmel kuul nii hästi töötanud, on see, et see isik on lähetuses, ent kuna tal läks lähetus „lörri“, on ta uuesti [*konfidentsiaalne*] osakonnas.

105 Eespool punktides 100–104 toodust tuleneb, et vaidlustatud dokumendid tõendavad mitte üksnes tööalast väsimust ja tüdimust, nagu EKP väidab, vaid ka hindaja nr 2 väga tugavaid negatiivseid isiklikke tundeid hageja suhtes.

106 Neil asjaoludel tõendab hindaja nr 2 poolt vaidlustatud dokumentides öeldu, et ta ei olnud subjektiivselt erapooletu või vähemalt on võimalik, et ta seda ei ole. Nõnda on see seda enam, et EKP hindamise juhise kohaselt oli hindaja nr 2 kui teise hindaja ülesanne esimese hindaja hinnangu täiendamine, osakonna sees õiglase ja ausa kohtlemise tagamiseks esimeste hindajate hinnangute läbi vaatamine ning esimese hindaja ja hinnatava isiku vaheliste tõsiste erimeelsuste korral nende lahendamine.

107 Sellest järeldub, et teise väitega tuleb nõustuda.

108 See järeldus eraldivõetuna õigustab vaidlusaluse hindamisaruande tühistamist, ilma et oleks vaja käsitleda hageja poolt esimese väite teises ja kolmandas osas ja kolmandas väites esitatud argumente.

2015. aasta ASBRi otsuse tühistamise nõue

109 Sisuliselt põhjendab hageja 2015. aasta ASBRi otsuse tühistamise nõuet vaidlusaluse hindamisaruande õigusvastasusega ning sellega, et talle ei võimaldatud 2015. aasta ASBRi otsuse kätte andmisega seoses kokkusaamist oma hindajaga, kus talle oleks vastavalt ASBRiga seotud suunistele antud täiendavad selgitused selle otsuse kohta.

110 EKP leiab, et 2015. aasta ASBRi otsuse tühistamise nõue on ilmselgelt põhjendamatu.

111 Eespool punktidest 106–108 tuleneb, et hindaja nr 2 poolt vaidlustatud dokumentides öeldu tõendab, et ta ei olnud subjektiivselt erapooletu või vähemalt on võimalik, et ta seda ei ole, mistõttu tuleb vaidlusalune hindamisaruanne tühistada.

112 Võttes arvesse, et ASBRi suuniste punktist 3 tulenevalt on hindamise läbiviimine ja ASBR omavahel „kaudselt seotud“, ning kuigi neil on erinevad eesmärgid, peavad need omavahel kooskõlas olema, tuleb tühistada ka 2015. aasta ASBRi otsus.

Kahju hüvitamise nõue

113 Esiteks väidab hageja, et pärast vaidlusaluse hindamisaruande ja 2015. aasta ASBRi otsuse tühistamist tuleb EKP-l tema hindamine uuesti läbi viia ning teha uus ASBRi otsus ning muuta tema rahalisi õigusi alates 1. jaanuarist 2016, millele lisandub viivitusintress vastavalt EKP viiteintressimäärale, millele on lisatud kaks protsendipunkti.

114 Teiseks taotleb hageja EKP-lt 15 000 euro suuruse hüvitise väljamõistmist hagejale tekitatud mittevaralise kahju eest. Hageja hinnangul ei korva üksnes vaidlusaluse hindamisaruande ja 2015. aasta ASBRi otsuse tühistamine täielikult talle tekitatud mittevaralist kahju, mis tekkis tühistamisnõude aluseks olevast õigusvastasest tegevusest sõltumatult. Viis, kuidas hindaja nr 1 ja hindaja nr 2 hageja suhtes käitusid, nagu see vaidlusaluses hindamisaruandes kajastub, seades kahtluse alla tema aususe ja lojaalsuse EKP-le ning esitades kolmandatele isikutele tema eraelu austamata kohatuid ja laimavaid hinnanguid ning levitades tema kohta kuulujutte, põhjustas talle suure kahju, kahjustades avalikult tema mainet ja väärikust.

115 EKP leiab, et kui tegevus ei ole õigusvastane, on mis tahes kahju hüvitamise nõue alusetu. Lisaks on EKP seisukohal, et hageja peab tõendama, et tal tegelikult tekkis väidetav varaline ja mittevaraline kahju seoses mingisuguse sellise tegevusega, mis jääb väljapoole vaidlusaluse hindamisaruande ja 2015. aasta ASBRi otsuse vastuvõtmisest, mida hageja käesoleval juhul teinud ei ole.

116 ELTL artikli 266 esimese lõigu kohaselt nõutakse institutsioonilt, organilt või asutuselt, kelle õigusakt on tunnistatud tühiseks, kohtuotsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist. Seetõttu tuleb EKP-l kindlaks määrata, millised meetmed käesoleva kohtuotsuse täitmiseks võtta ja saavutada seeläbi kohtuotsusega soovitav tagajärg, mis puudutab 2015. aasta hindamisperioodi ja 2015. aasta ASBRi otsust.

117 Seoses hagejale väidetavalt tekitatud mittevaralise kahju hüvitamise nõudega tuleb täheldada, et avaliku teenistuse valdkonnas väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et liidu lepinguvälise vastutuse tekkimine eeldab, et on täidetud teatav kogum tingimusi: institutsioonile etteheidetav tegevus peab olema õigusvastane, kahju peab olema tegelikult tekkinud ning väidetava tegevuse ja viidatud kahju vahel peab esinema põhjuslik seos (1. juuni 1994. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Brazzelli Lualdi jt, C-136/92 P, EU:C:1994:211, punkt 42; vt ka 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Petrilli, T-143/09 P, EU:T:2010:531, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika). Need kolm tingimust on kumulatiivsed, mistõttu juhul, kui üks nendest ei ole täidetud, ei saa liidu vastutus tekkida (vt 17. mai 2017. aasta kohtuotsus PG *vs.* Frontex, T-583/16, ei avaldata, EU:T:2017:344, punkt 97 ja seal viidatud kohtupraktika ning 26. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Paraskevaidis *vs.* Cedefop, T-601/16, EU:T:2017:757, punkt 78 ja seal viidatud kohtupraktika).

118 Sellest tuleneb, et isegi juhul, kui liidu institutsiooni või organi või asutuse viga on tuvastatud, saab liidu vastutus tekkida üksnes siis, kui hageja on suutnud tõendada kahju tegeliku tekkimise (vt selle kohta 26. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Paraskevaidis *vs.* Cedefop, T-601/16, EU:T:2017:757, punkt 79 ja seal viidatud kohtupraktika).

119 Samuti tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib õigusvastase otsuse tühistamine ise kujutada endast sobivat ja põhimõtteliselt piisavat hüvitist igasuguse mittevaralise kahju eest, mida see otsus võis põhjustada (9. novembri 2004. aasta kohtuotsus Montalto *vs.* nõukogu, T-116/03, EU:T:2004:325, punkt 127; vt selle kohta ka 9. juuli 1987. aasta kohtuotsus Hochbaum ja Rawes *vs.* komisjon, 44/85, 77/85, 294/85 ja 295/85, EU:C:1987:348, punkt 22).

120 Õigusvastase otsuse tühistamine ei kujutada endast siiski sobivat hüvitist juhul, kui vaidlustatud otsus sisaldab sellist sõnaselgelt negatiivset hinnangut hageja võimetele, mis võib teda haavata (vt selle kohta 7. veebruari 1990. aasta kohtuotsus Culin *vs.* komisjon, C-343/87, EU:C:1990:49, punktid 27–29; 23. märtsi 2000. aasta kohtuotsus Rudolph *vs.* komisjon, T-197/98, EU:T:2000:86, punkt 98

ja 13. detsembri 2005. aasta kohtuotsus Cwik *vs.* komisjon, T-155/03, T-157/03 ja T-331/03, EU:T:2005:447, punktid 205 ja 206) või juhul, kui hageja tõendab, et ta kandis mittevaralist kahju, mis on tühistamise aluseks olnud õigusvastasusest eraldiseisev ja mida ei ole võimalik tühistamisega täielikult hüvitada (6. juuni 2006. aasta kohtuotsus Girardot *vs.* komisjon, T-10/02, EU:T:2006:148, punkt 131 ja 19. novembri 2009. aasta kohtuotsus Michail *vs.* komisjon, T-49/08 P, EU:T:2009:456, punkt 88).

121 Tuleb märkida, et käesoleval juhul ei leidnud mingil moel tuvastamist, et vaidlusaluses hindamisaruandes sisaldunud hindaja nr 1 hinnang oleks mis tahes moel vigane olnud. Lisaks ei esitanud hageja ühtki esialgset tõendit tõendamaks seda, et hindaja nr 1 ei pruukinud olla erapooletu.

122 Lisaks sellele tuleneb kogu mittevaraline kahju, mis hagejale vaidlusaluse hindamisaruande ja 2015. aasta ASBRi otsusega seoses tekkida võis, vahetult asjaolust, et hindaja nr 2 ei olnud subjektiivselt erapooletu ning seega tuvastatud õigusvastasusest. Peale selle, nagu eespool punktis 100 näidatud, ei olnud hageja kohta hindamisaruandes tehtud kommentaarid, nii negatiivsed kui need ka polnud, oma laadilt haavavad.

123 Kuivõrd hageja taotleb väidetava mittevaralise kahju eest hüvitist vaidlustatud dokumentide põhjal, siis tuleb viimaks märkida, et Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade artiklite 90 ja 91 alusel esitatud hagisid puudutavast kohtupraktikast tuleneb, et kui väidetav kahju ei tulene aktist, mille tühistamist taotletakse, vaid väidetavatest vigadest või tegematajätmisest, peab kohtueelne menetlus tingimata algama nõudega, millega palutakse administratsioonil see kahju hüvitada (vt selle kohta 22. septembri 2015. aasta kohtuotsus Gioria *vs.* komisjon, F-82/14, EU:F:2015:108, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika). Seda kohtupraktikat tuleb analoogia alusel kohaldada ka hagide suhtes, mis on esitatud Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 50a, Euroopa keskpankade süsteemi ja EKP põhikirja artikli 36.2 ja EKP personali teenistustingimuste artikli 42 alusel. Sellest tulenevalt on selline kahju hüvitamise nõue vastuvõetamatu, kuivõrd vaidlustatud dokumentidele tuginedes ei ole enne kohtusse pöördumist EKP-lt väidetava kahju hüvitamist mitte mingil moel taotletud (vt selle kohta analoogia alusel 22. septembri 2015. aasta kohtuotsus Gioria *vs.* komisjon, F-82/14, EU:F:2015:108, punkt 76).

124 Sellest järeldub, et vaidlusaluse hindamisaruande ja 2015. aasta ASBRi otsuse tühistamine eeltoodud põhjustel on piisav hagejale tekkinud võimaliku mittevaralise kahju hüvitamiseks.

125 Seetõttu tuleb kahju hüvitamise nõue rahuldamata jätta.

Kohtukulud

126 Kodukorra artikli 134 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

127 Kuna hageja on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja EKP on peamises osas kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista EKP-lt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (üheksas koda)

otsustab:

1. **Tühistada QB 2015. aasta hindamisaruanne ning Euroopa Keskpanga (EKP) 15. detsembri 2015. aasta otsus, millega keelduti QB töötasu suurendamisest.**

2. **Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.**

3. Jätta EKP kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja QB kohtukulud.

Gervasoni Kowalik-Bańczyk Mac Eochaidh

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 8. novembril 2018 Luxembourgis.

Allkirjad